

IFRIC's Agenda Decision

גידור השתנות של תזרימי המזומנים כתוצאה משיעורי ריבית ריאליים

(תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים)

מאי 2021

הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) קיבלה פנייה לגבי דרישות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 כאשר מטרת ניהול הסיכון היא "לקבע" את תזרימי המזומנים במונחים ריאליים.

בפנייה נשאלה הוועדה (IFRIC) אם ניתן לטפל כגידור תזרים מזומנים בגידור של השתנות של תזרימי המזומנים הנובעת משינויים בשיעור הריבית הריאלי, במקום בשיעור הריבית הנומינלי. בפרט, הפנייה מתארת תבנית עובדות שבה ישות עם מכשיר הנושא ריבית משתנה המתבסס על שיעור ריבית עוגן, כמו הליבור (LIBOR), מתקשרת בחוזה החלפה לאינפלציה (המחליף את תזרימי המזומנים של הריבית המשתנה של המכשיר הנושא ריבית משתנה בתזרימי מזומנים משתנים המבוססים על מדד אינפלציה). בפנייה נשאלה הוועדה (IFRIC) אם הישות יכולה לייעד את חוזה ההחלפה ביחסי גידור תזרים מזומנים על מנת לגדר שינויים בתשלומי הריבית המשתנה עבור שינויים בשיעור הריבית הריאלי.

דרישות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9

סעיף 6.1.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 קובע כי המטרה של חשבונאות גידור היא לייצג, בדוחות הכספיים, את ההשפעה של פעילויות ניהול הסיכונים של ישות אשר משתמשת במכשירים פיננסיים לנהל חשיפות הנובעות מסיכונים מסוימים, אשר יכולים להשפיע על רווח או הפסד (או על רווח כולל אחר). סעיף 6.4.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מפרט את הקריטריונים המזכים עבור חשבונאות גידור.

סוג אחד של יחס גידור המתואר בסעיף 6.5.2 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 הוא גידור תזרים מזומנים שבו ישות מגדרת את החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים הניתנת לייחוס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או התחייבות שהוכרו, בכללותם או לרכיב שלהם ושיכולה להשפיע על רווח או הפסד.

סעיף 6.3.7 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 קובע שישות יכולה לייעד פריט במלואו, או רכיב (component) של פריט, כפריט המגודר. ניתן לייעד רכיב סיכון כפריט מגודר בתנאי שבהתבסס על הערכה בהקשר של מבנה השוק המסוים, רכיב הסיכון ניתן לזיהוי בנפרד והוא ניתן למדידה באופן מהימן.

בהתייחס לסיכון אינפלציה, סעיף 6.3.13 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 קובע כי "קיימת הנחה הניתנת להפרכה שלא אם כן סיכון אינפלציה מוגדר חוזית, סיכון זה אינו ניתן לזיהוי בנפרד ואינו ניתן למדידה באופן מהימן ולכן לא ניתן לייעד אותו כרכיב סיכון של מכשיר פיננסי."

סעיף 6.3.14 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 קובע שישות אינה יכולה פשוט לייחס את התנאים של המכשיר המגדר האינפלציוני על ידי תחזית התקופה והתנאים שלו למכשיר חוב הנושא שיעור ריבית נומינלי. זאת מאחר שבעת פיתוח תקן דיווח כספי בינלאומי 9, הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) שקלה באופן ספציפי סיכון אינפלציה וקבעה מגבלות על מנת לטפל בחשש שלה שישויות עשויות לייחס את התקופה והתנאים של מכשיר מגדר על הפריט המגודר "ללא יישום מתאים של הקריטריונים לייעוד רכיב סיכון" כפריט מגודר (סעיף 6.193 לבסיס למסקנות של תקן דיווח כספי בינלאומי 9. על מנת לטפל באופן הולם באפקטיביות (או חוסר אפקטיביות) הגידור, סעיף

6.5.5b לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 דורש מישות למדוד את הערך (הנוכחי) של פריט מגודר ללא תלות במדידה של הערך של המכשיר המגדר.

בהינתן שהפנייה עוסקת בשאלה אם ניתן לייעד את רכיב שיעור הריבית הריאלי כרכיב סיכון בגידור תזרים מזומנים, הניתוח של הוועדה (IFRIC) התמקד בשאלה אם רכיב סיכון של שיעור ריבית ריאלי מוגדר לא-חוזי ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן בהקשר של יחס גידור תזרים המזומנים המוצע אשר מתואר בפנייה.

האם רכיב סיכון של שיעור ריבית ריאלי מוגדר לא-חוזי ניתן לייעוד כפריט מגודר ביחס גידור תזרים המזומנים המוצע?

כאשר שוקלים את הקריטריונים המזכים בסעיף 6.4.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, הוועדה (IFRIC) העירה שעל מנת ליישם חשבונאות גידור תזרים מזומנים בתבנית העובדות המתוארת בפנייה, יהיה צורך לקבוע:

- אם רכיב סיכון זה ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן כנדרש על ידי סעיף 6.3.7 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9; וכן
- כתוצאה מכך, שלישות יש חשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים שניתנת לייחוס לרכיב הסיכון של שיעור הריבית הריאלי של המכשיר הנושא ריבית משתנה כנדרש על ידי סעיף 6.5.2(ב) לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

הוועדה (IFRIC) ציינה שעל מנת לייעד רכיב סיכון ביחס גידור, רכיב הסיכון חייב להיות ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה מהימנה בהקשר של כל יחס גידור אינדיבידואלי. הוועדה (IFRIC) גם ציינה שזהו מבנה השוק – שבו המכשיר הנושא ריבית משתנה מונפק ושב פועילות הגידור תתבצע – שצריך לתמוך בכשירות (eligibility) של רכיב הסיכון של שיעור הריבית הריאלי כרכיב סיכון מוגדר לא-חוזי כנדרש על ידי סעיף 6.3.7 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9. על מנת שמבנה השוק יתמוך בכשירות (eligibility) של רכיב סיכון זה ביחס גידור תזרים מזומנים, שיעור הריבית הריאלי חייב לייצג רכיב תמחור ניתן לזיהוי בקביעת שיעור ריבית עוגן משתנה, ובכך לייצר השתנות של תזרימי המזומנים הניתנת לזיהוי בנפרד וניתנת למדידה מהימנה במכשיר הנושא ריבית משתנה.

למרות שההנחה הניתנת להפרכה בסעיף 6.3.13 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 חלה הן על גידורי שווי הוגן והן על גידורי תזרים מזומנים, הדוגמה בסעיף 6.3.14 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ממחישה את ההפרכה של ההנחה בגידור שווי הוגן. לפיכך, הוועדה (IFRIC) הגיעה למסקנה שמאחר ששיעורי הריבית הנומינליים אינם משתנים באופן כללי כתוצאה ישירה משינויים בשיעורי הריבית הריאליים, הקיום בשוק החוב הרלוונטי של מבנה עיתי (term structure) של שיעורי ריבית קופון ריאלי של אפס אינו כשלעצמו מתגבר על ההנחה הניתנת להפרכה בסעיף 6.3.13 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ביחס גידור תזרים המזומנים המוצע.

הוועדה (IFRIC) ציינה שתזרימי מזומנים כהגדרתם בסעיף 6 לתקן חשבונאות בינלאומי 7 דוח על תזרימי המזומנים הם מטבעם נקובים במונחים נומינליים. הוועדה (IFRIC) גם ציינה ששיעור הריבית עבור מכשירים פיננסיים הנושאים ריבית משתנה מוגדר במונחים נומינליים עבור מטבע נתון. לפיכך, על מנת לקיים את הקריטריונים בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 עבור ייעוד גידור תזרים מזומנים, ההשתנות של תזרימי המזומנים של המכשיר הנושא ריבית משתנה הניתנת לייחוס לרכיב הסיכון המיועד חייבת להיבחן במונחים נומינליים. שיעור ריבית נומינלי (כמו הליבור) עשוי להיות מושפע מהאינפלציה החזויה ומשיעור הריבית הריאלי בטווח הארוך (in the long term). אולם, שיעורי ריבית נומינליים אינם משתנים כתוצאה ישירה משינויים באינפלציה או בשיעור הריבית הריאלי (כלומר, הם לא רכיבי תמחור הניתנים לזיהוי בקביעת שיעורים נומינליים).

לכן, הוועדה (IFRIC) הגיעה למסקנה שאין חשיפה להשתנות של תזרימי המזומנים הניתנת לייחוס לשינויים בשיעור הריבית הריאלי ביחס גידור תזרים המזומנים המוצע ולכן הדרישות בסעיף 6.3.7 ובסעיף 6.5.2(ב) לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינן מתקיימות. כתוצאה מכך, רכיב הסיכון של שיעור הריבית הריאלי ביחס גידור תזרים המזומנים המוצע אינו מקיים את הדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 להיות מיועד כפריט מגודר כשיר כנדרש על ידי סעיף 6.4.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

הוועדה (IFRIC) הגיעה למסקנה שהדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מספקים בסיס מתאים לישות על מנת לקבוע אם גידור של ההשתנות בתזרימי המזומנים הנובעים משינויים בשיעור הריבית הריאלי, במקום בשיעור הריבית הנומינלי, יכול להיות מטופל כגידור תזרים מזומנים. כתוצאה מכך, הוועדה (IFRIC) החליטה לא להוסיף נושא זה לסדר היום לתקינה שלה.

תרגום ה-Agenda Decision של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי לעברית מובא לנוחות המדווחים ורואי החשבון. הנוסח המקורי באנגלית הוא הנוסח המחייב וניתן לקרוא אותו באתר האינטרנט של המוסד לתקני דיווח כספי בינלאומיים בכתובת:

<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/hedging-variability-in-cash-flows-due-to-real-interest-rates-ifs-9/hedging-variability-in-cash-flows-due-to-real-interest-rates-apr-21.pdf>